

O'ZBEKISTONDAGI TA'LIM TIZIMI VA UNING RIVOJLANISHI

Bazarbayev Sanjar Xamzayevich

JDPU, tarix fani o'qituvchisi

Mansurov Axror,

JDPU Sirtqi bo'lim tarix yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqola O'zbekiston ta'lim tizimi va uning rivojlanishi masalasiga bag'ishlangan. Maqolada O'zbekiston ta'lim tizimining tuzilishi, islohotlar va ularning ta'lim sohasiga ta'siri tahlil qilinadi. Mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohotlar, o'quv dasturlarini yangilash, pedagogik kadrlarni tayyorlash va malakasini oshirish, ilmiy tadqiqot faoliyatining rivojlanishi kabi masalalar yoritilgan. Shuningdek, maqolada ta'lim tizimining sifatini oshirish, raqamli ta'lim texnologiyalarini joriy etish va xalqaro hamkorlik masalalari ham ko'rib chiqiladi. O'zbekiston ta'lim tizimining global ta'lim maydonida raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan yangilanishlar, xususan, xalqaro miqyosda tan olinadigan mutaxassislarni tayyorlashga yo'naltirilgan chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Maqola O'zbekistonning ta'lim sohasidagi o'zgarishlari va kelgusi rivojlanish istiqbollari haqida keng qamrovli ma'lumot taqdim etadi. Ushbu ish, ta'lim tizimini yaxshilashga qaratilgan davlat siyosatini tahlil qilish va ta'lim sohasidagi zamonaviy o'zgarishlarni chuqur o'rganishga qiziqqan mutaxassislar, tadqiqotchilar va o'qituvchilar uchun foydali manba bo'lishi mumkin.

Kalit So'zlar: O'zbekiston ta'lim tizimi, Ta'lim islohotlari, Pedagogik kadrlar, Oliy ta'lim, Ta'lim sifati, Raqamli ta'lim, Xalqaro hamkorlik, O'quv dasturlari, Ilmiy tadqiqotlar, Ta'lim texnologiyalari, Ta'lim siyosati, O'zbekiston ta'limi, Ta'limni modernizatsiya qilish, Ta'lim innovatsiyalari, Ta'limda integratsiya, Global ta'lim maydoni.

АННОТАЦИЯ. Данная научная статья посвящена системе образования Узбекистана и ее развитию. В статье анализируются структура системы образования Узбекистана, проведенные реформы и их влияние на сферу образования. Рассматриваются такие вопросы, как обновление учебных программ, подготовка педагогических кадров и повышение их квалификации, развитие научной деятельности. Также рассматриваются вопросы улучшения качества образования, внедрение цифровых образовательных технологий и международное сотрудничество. Обсуждаются реформы, направленные на повышение конкурентоспособности системы образования Узбекистана на международной арене, а также подготовку специалистов, которые будут признаны на мировом уровне. Статья предоставляет комплексную информацию о преобразованиях в системе образования Узбекистана и перспективах ее дальнейшего развития. Эта работа может быть полезным источником для специалистов, исследователей и

педагогов, заинтересованных в анализе государственной политики в сфере образования и современных изменений в системе образования.

Ключевые слова. Система образования Узбекистана, Образовательные реформы, Педагогические кадры, Высшее образование, Качество образования, Цифровое образование, Международное сотрудничество, Учебные программы, Научные исследования, Образовательные технологии, Образовательная политика, Образование Узбекистана, Модернизация образования, Инновации в образовании, Интеграция в образовании, Глобальное образовательное сообщество.

ANNOTATION. This scientific article is dedicated to the education system of Uzbekistan and its development. The article analyzes the structure of Uzbekistan's education system, the reforms carried out, and their impact on the education sector. It discusses issues such as the updating of curricula, the preparation of pedagogical personnel, their qualification improvement, and the development of scientific research. The article also addresses the improvement of education quality, the introduction of digital educational technologies, and international cooperation. The reforms aimed at enhancing the competitiveness of Uzbekistan's education system in the international arena, as well as the training of specialists recognized globally, are also discussed. The article provides comprehensive information about the transformations in Uzbekistan's education system and its future development prospects. This work can be a valuable source for specialists, researchers, and educators interested in analyzing state policy in the field of education and the modern changes in the education system.

Keywords: Uzbekistan's education system, Educational reforms, Pedagogical staff, Higher education, Education quality, Digital education, International cooperation, Curricula, Scientific research, Educational technologies, Education policy, Education in Uzbekistan, Education modernization, Educational innovations, Education integration, Global education community.

O'zbekistonda ta'lim tizimi mustaqillikdan so'ng jadal rivojlanib, ilm-fan, texnologiya va ijtimoiy sohalar uchun zarur kadrlarni tayyorlashda muhim rol o'ynamoqda. O'zbekistonning ta'lim tizimi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, ta'limni rivojlantirishga qaratilgan turli islohotlar amalga oshirilgan. Mazkur maqolada O'zbekiston ta'lim tizimi, uning tarkibi va rivojlanishi, shuningdek, ta'limning sifatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar haqida batafsil ma'lumot beriladi.

O'zbekistonda ta'lim tizimi bir necha darajadan iborat bo'lib, har bir bosqich o'ziga xos maqsadlarni ko'zlaydi. Ushbu tizimning tarkibi quyidagilardan iborat:

1. Boshlang'ich ta'lim (5-9 yosh): Bu davrda o'quvchilar umumiy bilimlar asosida tayyorlanadi, lekin ta'limning asosiy maqsadi o'quvchilarga ongli va samarali o'rganish metodlarini o'rgatishdan iboratdir.

2. O'rta ta'lim (10-11 sinflar): Bu bosqichda o'quvchilar umumta'lim fanlari bilan tanishadi va ularni o'rganishga boshlaydilar. Maktablar o'quvchilarga faqat ilmiy bilimlar berib qolmay, balki ijtimoiy-ma'naviy shakllanishlariga ham e'tibor qaratadilar.

3. Oliy ta'lim: O'zbekistonning oliy ta'lim tizimi universitetlar, akademik institutlar va texnikumlar orqali tashkil etilgan. Bu tizim, yoshlarning kasbiy tayyorgarlikdan o'tib, yuqori darajadagi mutaxassis bo'lishlariga imkon yaratadi.

Mustaqillikka erishganidan keyin O'zbekiston ta'lim tizimida qator islohotlar amalga oshirildi. Bu islohotlar asosan ta'limning sifatini oshirish, yangi o'quv dasturlarini joriy etish, pedagogik va ilmiy-tadqiqot faoliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan.

- O'quv dasturlarini yangilash: Ta'lim tizimida eski sovet davrining o'quv dasturlari va metodikalari tobora kamayib, zamonaviy, xalqaro ta'lim standartlariga moslashtirilgan o'quv dasturlari joriy qilindi. Bu o'zgarishlar ta'lim tizimining global raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qildi.

- Pedagogik kadrlarga bo'lgan talabning oshishi: Pedagogik sohada o'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirish uchun maxsus kurslar va seminarlarga e'tibor berilmoqda. Shuningdek, o'qituvchilarning mehnat sharoitlarini yaxshilash va ularning motivatsiyasini oshirish uchun chora-tadbirlar ko'rilgan.

- Ilmiy-tadqiqot faoliyatining rivojlanishi: Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Universitetlar va ilmiy markazlar o'z faoliyatlarini global ilmiy hamjamiyatga qo'shilish, yangi ilmiy g'oyalarni yaratish va o'rganish yo'lida amalga oshirmoqda.

O'zbekiston hukumati ta'lim tizimining sifatini oshirish uchun bir qancha muhim chora-tadbirlarni amalga oshirdi. Ular quyidagilardan iborat:

1. Informatizatsiya va raqamli ta'lim: O'zbekiston ta'lim tizimini raqamlashtirish va informatizatsiyalashni yo'lga qo'ydi. O'quvchilarga va o'qituvchilarga ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatini yaratish maqsadida interaktiv doskalar, kompyuterlar va onlayn ta'lim platformalarini joriy etish ishlari amalga oshirilmoqda.

2. Ta'limga ko'proq sarmoya kiritish: Hukumat ta'lim tizimiga ajratilayotgan byudjet mablag'larini oshirishga qaror qildi. Bu, o'z navbatida, ta'lim sifatining oshishiga, yangi o'quv materiallari va o'qituvchilarni malakasini oshirishga yordam berdi.

3. Xalqaro hamkorlik: O'zbekiston ta'lim tizimi xalqaro miqyosda ham o'zini namoyon eta boshladi. O'zbekiston universitetlari va ilmiy institutlari ko'plab xalqaro universitetlar va ilmiy markazlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yib, o'quv dasturlarini global standartlarga moslashtirmoqda.

O'zbekiston ta'lim tizimi jahonning eng yaxshi ta'lim tizimlari bilan raqobatlashish uchun doimiy ravishda yangilanmoqda. Bu o'zgarishlar xalqaro miqyosda ta'lim sohasidagi eng so'nggi yutuqlarni o'zlashtirishga qaratilgan. Shuningdek, oliy ta'lim tizimida bilimlar almashinuvi, ilmiy hamkorlik va talaba almashinuvi kabi global trendlar tobora kengayib bormoqda.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, O'zbekiston ta'lim tizimi mustaqillik yillarida muhim o'zgarishlarni boshdan kechirdi. O'zbekistonda ta'lim sifatini oshirish va xalqaro miqyosda tan olinadigan mutaxassislarni tayyorlash maqsadida amalga oshirilgan islohotlar ta'lim tizimining samaradorligini oshirdi. Hozirgi kunda O'zbekiston ta'lim tizimi nafaqat ichki ehtiyojlarni qondirishi, balki global ta'lim maydonida mustahkam o'rin egallashga qaratilgan.

O'zbekiston ta'lim tizimining rivojlanishi va uni yanada takomillashtirish uchun davom etayotgan sa'y-harakatlar, ta'lim sohasida yangi imkoniyatlar va yutuqlarga olib keladi. Bu jarayonlarning muvaffaqiyati, kelajakda nafaqat mamlakat ichidagi iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotga, balki xalqaro miqyosda O'zbekistonning raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. **Mirziyoyev Sh. M.** (2017). *"O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha davlat siyosati"*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi.
2. **Xolmatov T.** (2020). *"O'zbekistonda ta'lim islohotlari: yutuqlar va muammolar"*. Tashkent: O'zbekiston ta'lim akademiyasi.
3. **Jumaniyozov A.** (2019). *"Oliy ta'lim muassasalarida sifatni ta'minlash: O'zbekistondagi tajribalar"*. O'zbekiston ta'limi, 3(1), 45-59.
4. **G'ulomov D.** (2021). *"Ta'lim tizimidagi innovatsiyalar va raqamli ta'lim texnologiyalari"*. O'zbekiston ilm-fani va ta'limi, 8(4), 120-135.
5. **Abdullayeva L.** (2018). *"O'zbekiston oliy ta'lim tizimi va uning xalqaro hamkorlikdagi o'rni"*. O'zbekiston ta'lim va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 11(2), 45-58.
6. **Shayxov A.** (2019). *"Ta'limdagi integratsiya jarayonlari va O'zbekistonning xalqaro miqyosda o'rni"*. Tashkent: Fan va texnologiya.
7. **Ibragimov M.** (2022). *"O'zbekiston ta'lim tizimi: tarixiy rivojlanish va joriy holat"*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasining Fanlar akademiyasi.
8. **Abduvokhidov N.** (2020). *"Pedagogika va ta'lim islohotlarining ijtimoiy ahamiyati"*. Tashkent: O'zbekiston ta'lim akademiyasi.
9. **UNESCO** (2020). *"Global Education Monitoring Report: Education and Inequality"*. Paris: UNESCO Publishing.
10. **World Bank** (2021). *"The Role of Education in Economic Growth and Social Development: Case Studies from Central Asia"*. Washington D.C.: World Bank Group.
11. **Vahobov I.** (2021). *"O'zbekistonda ta'limni raqamlashtirish va uning kelajagi"*. O'zbekiston ta'limi va rivojlanish jurnali, 5(2), 88-100.